

Achterweg 15

Adres	Achterweg 15
Plaats	Wassenaar
Naam object	N.V.T.
Kadaster	H 2315
Typologie	woonhuis
Complex	nee
Beschermd gezicht ja	

Links nummer 15, rechts het aangebouwde nummer 17.

Omvang bescherming

De bescherming strekt zich niet uit tot de latere aanbouw op de erfgrans met nummer 17. Ook de dakkapel aan de achterzijde is voor bescherming van ondergeschikt belang.

Inleiding

Het WOONHUIS Achterweg 15, met kenmerken van het classicisme en te dateren op halverwege de negentiende eeuw (gefaseerd uitgebreid), maakt deel uit van de historische dorpskern van Wassenaar. Oorspronkelijk was het pand verbonden met het naastgelegen perceel, de timmerwerkplaats nu nummer 17, welke even na 1900 is afgebroken ten behoeve van het huidige woonhuis. Ter accentuering van de eenheid werd de nieuwbouw op nummer 17 voorzien van een gelijke kroonlijst en strekken als het oude woonhuis, feitelijk een anachronisme (de identiek ontworpen vensterindeling en de luiken zijn vervangen). Enkele jaren eerder, rond de eeuwwisseling, had dezelfde eigenaar aan het woonhuis, aan de achterzijde een woonkamer laten aanbouwen, via een tussenlid verbonden met het bestaande woonhuis. Deze uitbreiding is stilistisch minder verwant met het oudste gedeelte.

Stedenbouwkundige context

Het woonhuis is beeldbepalend – in de rooilijn – gelegen aan een pleinvormige ruimte waar de Achterweg de Langstraat, de Van Hogendorpstraat en het Tuinpad kruist. Naast het woonhuis loopt een

pad, naar een inpandig bouwsel, op nummer 13. De structuur van deze straten en paden behoort tot de historische kern van Wassenaar, maar de bebouwing is ter plaatse goeddeels vervangen door nieuwbouw van tamelijk recente datum. Behalve Achterweg 15 zijn ter hier verder alleen het belendende pand op nummer 17, alsmede het inpandige bouwwerk en de zichtbare achterzijde van de Langstraat te rekenen tot de historische bebouwing. Achterweg 15, dat voorheen een twee-eenheid vormde met nummer 17, is daarmee binnen de historisch stedenbouwkundige context een ankerpunt.

Zichtlijn op het binnenterrein en de NH-kerk.

De open structuur van het bouwblok met inpandige bebouwing en wisselende bouwhoogtes en sterk gevarieerde kapvormen is karakteristiek voor het dorps karakter van Wassenaar. De ruimtelijke context behelst dus niet alleen de formele oude structuur van de dorpsstraten, maar ook het informele binnenterrein dat ook onderdeel is van de openbare ruimte.

De achtererfbebouwing van Achterweg 15, te bereiken via de steeg is lager opgetrokken dan het voorhuis en onder een plat dak. De inpandige ruimte van het bouwblok laat aldus een zichtlijn open op de Nederlands Hervormde kerk. Het binnenterrein is op een lager niveau dan de straat. Het niveauverschil is in de aanbouw inpandig opgelost door de voormalige buitenstoep te handhaven. De aangebouwde woonkamer is dus lager gelegen dan de kamers aan de straatzijde.

Tot het dorps karakter behoort ook de inrichting van de openbare ruimte, een half verhard binnenterrein en verspreid groen (berkenbomen, geveltuinen en openbaar groen op de pleinvormige ruimte).

Hoofdopzet en constructie

Het woonhuis, voorzien van een kleine kelder, is opgetrokken over één bouwlaag op een rechthoekige plattegrond onder een afgeplat schilddak met de kap in langsrichting.

Aan de achterzijde is over de volle breedte een aanbouw, onder een doorgetrokken dakschild, waarschijnlijk de eerste uitbreiding van het pand (te dateren laatste kwart negentiende eeuw). Met deze uitbreiding ontstond een nagenoeg perfect vierkante plattegrond. Omdat de aanbouw lager is, is de overgang naar de hoger gelegen vertrekken, de (oude buiten-)stoep gehandhaafd.

De later aangebouwde zelfstandige woonkamer – op een rechthoekige plattegrond, gelijnd aan de zijgevel van het voorhuis, is via een tussenlid in het midden van de achtergevel als min of meer zelfstandige ruimte toegevoegd. Het platte dak accentueert deze zelfstandigheid. In de afwerking is echter weer aangesloten op de afwerking van het voorhuis.

De voorgevel is asymmetrisch: vier vensterassen, met de entree in de tweede as van links. De zijgevel heeft een (mogelijk later toegevoegd) venster in het oude voorhuis en een enkel venster (waar de bouwtekening er twee laat zien) in de zijgevel van de aangebouwde woonkamer. Een tweede ontsluiting is in het tussenlid. Een derde ontsluiting achterom leidde direct naar de aangebouwde woonkamer. Mogelijk is deze verplaatst. De bouwtekening laat aan de blinde achtergevel een rookkanaal zien en aan de rechter zijgevel een ontsluiting. In de huidige situatie is behalve de derde ontsluiting ook een venster (vermoedelijk uit de bouwtijd) in de achtergevel opgenomen. De rechter zijgevel is door de latere aanbouw op de erfgrans met nummer 17 ingrijpend gewijzigd.

De plattegrond is strak georganiseerd. Direct in aansluiting op de hoofdingang aan de straatzijde, gemarkeerd door de plaatsing van de dakkapel, is een gang die rechtstreeks naar de aangebouwde woonkamer leidt. Het rookkanaal van het voorhuis is in de voorkamer, aan de van buiten zichtbare zijgevel geplaatst.

Dakkapel

Architectonische uitwerking

De voorgevel aan de straatzijde is representatief vormgegeven. Het metselwerk in stand verband is ingekaderd door een gecementeerde plint en een hoofdgestel bestaande uit een fries en een geprofileerde bakgootlijst. De entree, te bereiken via een lage stoep met gekrulde ijzers, wordt gekenmerkt door een omlijstende pilasterstelling, een sierrooster en een hoog bovenlicht. De T-vensters, de duimen voor de luiken nog aanwezig, worden beëindigd door strekken.

Het voormalige hoofdhuis en achterhuis zijn zelfstandige bouwdelen, maar in de zijgevels is de afwerking identiek: geheel gepleisterd en gesausd, de plint zwart.

Het voorhuis heeft echter bakgoten op klossen (ook de aankapping), de aangebouwde woonkamer eenvoudiger boeiboorden. De vensters in de aanbouw zijn T-vensters, het venster in de zijgevel van het woonhuis een eenvoudiger en kleiner schuifvenster. Schuin onder dit laatste venster is het lage keldervenster met diefijzers geplaatst. De ontsluiting in het tussenlid, zichtbaar vanuit het schuifraam van de keuken, is onder een tweedelig bovenlicht geplaatst.

In de met gesmoorde holle pannen gedekte kap is een dakkapel opgenomen van mogelijk latere datum dan de bouwtijd, maar niet veel later dan rond 1900, gezien de gedeelde bovenlichten, de gezaagde latjes als betimmering en de windveren met een makelaar in de top. De kap van de dakkapel is met dezelfde pannen gedekt als de hoofdkap. Het rookkanaal is een gemetselde schoorsteen.

Interieur

De indeling van de plattegrond is min of meer oorspronkelijk met de hoofdvertrekken aan weerszijden van de doorlopende gang. In de kelder zijn vierkante grijze plavuizen. Op de begane grond zijn met uitzondering van de doorlopende gang en de buitenstoep geen bijzondere interieurwaarden. Op de verdieping zijn paneeldeuren en betimmering uit het begin van de twintigste eeuw (eerste of tweede kwart), sober van vormgeving.

Cultuurhistorische context

Het woonhuis is typerend voor de dorpsbebauing van rond halverwege de negentiende eeuw. In type en in detaillering. Een bijzonderheid wordt gevormd door de aangebouwde achterkamer en de inpandige buitenstoep die het hoogteverschil inpandig overbrugt. Binnen de typologie van het dorps huis is Achterweg 15 zeer gaaf te noemen. Ook de stedenbouwkundige situering aan de dorpsstraat en aan het open erf is karakteristiek. Van de geschiedenis is uit het dossier van Bouw- en Woningtoezicht bekend dat de eigenaar (de Wassenaarse timmerman Hendricus Cornelis Jozeph Looijestijn, geboren 1884) tevens eigenaar was van het belendende erf met daarop een werkplaats, afgesplitst en vervangen door woonhuis op nummer 17. In dezelfde periode werd door dezelfde Looijestijn opdracht gegeven de woonkamer aan de achterzijde op te trekken. De beweegredenen zijn vooralsnog onbekend. In 1952 zijn de drie hoofdbewoners N.J.G. (timmerman) en P.G.J. Looijestijn en de brandstoffenhandelaar G.P. Rooijackers.

Op de bouwtekening is voorts te zien dat niet alleen de belending een werkplaats betrof maar ook het nu nog bestaande bouwwerk, Achterstraat 13.

Redengevende omschrijving

Het woonhuis Achterweg 15 is van algemeen belang vanwege de

- architectuurhistorische waarde als goed bewaard gebleven voorbeeld van negentiende-eeuwse dorpsbebauing, met daarbij typologisch eigenaardigheden als een aangebouwde woonkamer en inpandige stoep, binnen de oorspronkelijke context;
- situationele waarde vanwege genoemde context, daaronder erf en achtererfbebouwing mede begrepen; voorts een bijzondere situationele waarde vanwege de zichtlijn op de NH-kerk;
- zeldzaamheidswaarde gezien de sloop en nieuwbouw die op deze cruciale kruising binnen de dorpskern het karakter van het recente verleden al deels teniet heeft gedaan.
- Het woonhuis is gaaf in hoofdvorm en in detaillering.